

3 2024

DOOPS GEZIND HAARLEM

DE
|
G
|
A
|
N
|
G

nú in fotogalerie
De Gang:
Fenna Jensma

driemaandelijks magazine van Doopsgezind Haarlem

van de redactie

Verwondering, bevragen, veranderingen en vrede nastreven. Daarvoor ben je bij Doopsgezind Haarlem van harte welkom.

De tentoonstelling in de Gang bevraagt de van-zelfsprekendheid waarmee vrouwen risico lopen omdat de anticonceptiepil bij juist gebruik nu eenmaal het meest betrouwbare voorbehoedsmiddel is. De fotograaf laat ons zien wat het met je doet als blijkt dat je nou net die uitzondering bent bij wie het niet goed ging.

Dan hebben we de bubbel waar we in leven. Het schuurt om daar uit te komen, ervoer Joep Stassen. Lieuwe Koopmans liep tegen een citaat van Simon Vinkenoog aan: 'De meeste gevangenen zitten niet achter tralies, maar gekneld in de waandenkbeelden, angsten en vooroordelen van een oppervlakkig bestaan'. Zelf volgde ik in het voorjaar de cursus Doorwerking Doorbreken, over de Trans Atlantische Slavernij bij Doops-

gezind Zaandam. Naarmate ik er meer over ging nadenken, ging ik me steeds meer realiseren dat het doorbreken heel goed bij ons past.

De jongeren van Sneel genoten in Giethoorn van de eigen, warme en veilige bubbel. Een goede gelegenheid om vrede te bevragen. Jurriaan gaf antwoord op de vraag welke ervaringen hij mee naar huis zou willen nemen: Als een samenleving zo kan 'samensmelten', in tevredenheid naast elkaar kan leven zonder elkaar in de weg te zitten en zo samen veel kan bereiken. Dat houden we in gedachte!

Bart Stobbelaar laat ons zien dat als je Johannes 15 goed leest de wat schurende tekst een oproep tot eenheid is, dat we elkaar nodig hebben. Tenslotte de belijdenis van Joyce Dietrich. Met 'Op onze weg hebben we een schuilplaats nodig' werd zij met een warm applaus van harte welkom geheten.

opening van de expositie
Leven met Water

foto: Kim Krijnen

Fenna Jensma

The Pill a dialogue between you and me

DE

G

A

N

G

tot 30 | 09

fotogalerie De Gang
Grote Houtstraat 43 Haarlem
fotogaleriedegang.nl

ma 12.00-17.00 | di t/m zo 10.00-17.00
entree gratis

De directe aanleiding voor die vraag waren meldingen over bijwerkingen van AstraZeneca-vaccinaties en de onmiddellijke actie die daarop ondernomen werd. Acht mensen hadden na inenting met het AstraZeneca-vaccin een zeldzame combinatie van trombose en een verlaagd aantal bloedplaatjes gekregen. Een vrouw overleed zelfs nadat een bloedprop bij de longen was gekomen. Hierna legde minister de Jonge tijdelijk het vaccineren stil om meer onderzoek te laten doen. Dat de vaccinaties werden stilgelegd was niet zozeer datgene dat Jensma (1996) tegen de borst stuitte. Wat haar boos maakte was de snelheid waarmee besloten werd om meer onderzoek toen naar trombose als bijwerking van de vaccinatie. Immers, heel veel vrouwen gebruiken al jaren een medicijn waarbij een van de bijwerken trombose is, namelijk de anticonceptiepil. En over de bijwerkingen van de pil werd in Jensma's ogen onvoldoende gerept.

trombose

In een interview met het UMCG geeft internist-hematooloog Karina Meijer de cijfers: 'Als je jong bent, is de kans op trombose door het slikken van de pil niet heel groot. Het gaat dan om 3 op de 10.000 vrouwen per jaar: 0,03%. Als je ouder wordt, neemt de kans op trombose toe met een factor 3. Bij vrouwen van 40 jaar en ouder gaat het om 0,21%.' Bij het coronavaccin van AstraZeneca was de kans op trombose honderden malen kleiner, namelijk 0,000125%.

'Voor mij voelde het hypocriet en oneerlijk dat er meteen onderzoek kwam naar dit coronavaccin, terwijl er zoveel

door **Anke van der Meer**

Hoeveel is het vrouwenlichaam in deze maatschappij waard ten opzichte van het mannenlichaam? Dat is de vraag die bij fotograaf en beeldend kunstenaar Fenna Jensma opkwam ten tijde van de coronaperiode.

mensen zijn die klachten hebben door de pil', legt Jensma uit. Met de discussie over wel of niet vaccineren had dat overigens niets te maken. Het ging Jensma om de discrepantie tussen de twee gevallen, alsof er minder onderzoek gedaan hoeft te worden naar een medicijn dat enkel door vrouwen wordt gebruikt. De woede kwam ook omdat Jensma in haar persoonlijke omgeving twee vrouwen kende die bij die 0,03% van de jonge vrouwen hoorden die trombose kregen door de anticonceptiepil.

'Op de middelbare school had ik een vriendin, Lola Kurpershoek, die plotseling heel ziek werd, maar het duurde lang voordat duidelijk wat er aan de hand was. Uiteindelijk bleek dat ze een leverziekte had die veroorzaakt werd door trombose die ze had gekregen door het gebruik van de pil. Ze was toen 17 jaar. Soms was Lola zo ziek dat ze niet naar school kon. Eindexamen doen, uit huis gaan en afstuderen waren voor mij iedere keer momenten waarmee ik een volgende stap in mijn leven zette. Voor Lola was dat anders, zij moest gevoelsmatig iedere keer een stapje terugzetten. Zo woonden we een tijdje samen, maar toen ze te ziek werd, moest zij weer terug naar haar ouders verhuizen. Pas na haar transplantatie op haar 21e is ze begonnen met studeren.'

Rond dezelfde periode hoorde Jensma het verhaal van haar schoonzus: 'Op haar lever groeide een goedaardige tumor, ook veroorzaakt door trombose door het gebruik van de pil. Plotseling hoorde ik over meer mensen die door de pil ziek waren geworden. Na dat gedoe met AstraZeneca kwamen al die verhalen weer naar boven, en voelde ik een enorme verontwaardiging. Met die woede wilde ik iets doen. Toen ben ik met Lola gaan praten. In principe is ze nu, zeven jaar na de ziekte, gezond maar ze blijft altijd patiënt door de levertransplantatie.'

emancipatie

Jensma's aanvankelijke plan was om meerdere vrouwen te fotograferen die bijwerkingen hadden gekregen door gebruik van de pil. 'Op sociale media deed ik een oproep naar vrouwen die zich daarin herkenden. Ik werd overspoeld door de reacties. Bijvoorbeeld een vrouw die een dubbele longembolie had gekregen door pilgebruik. Met haar maakte ik een afspraak om foto's te maken. Het resultaat was goed maar het was toch anders dan met de foto's die ik altijd maakte met Lola, omdat wij die vertrouwensband hebben. Ook vroeg ik me af hoe ik verder moest gaan met het onderwerp. Zou ik een bingokaart moeten maken met de aandoeningen die je kunt krijgen van de pil? Dat zou betekenen dat ik moest selecteren tussen heftige en minder heftige bijwerkingen. Dat voelde niet goed, want wie ben ik om dat te categoriseren?'

Uiteindelijk besloot Jensma om het helemaal over een andere boeg te gooien. Samen met Kurpershoek, op dat moment student Culturele Antropologie, zou ze onderzoek doen naar een van de belangrijkste uitvindingen van de twintigste eeuw en een speerpunt van de tweede feministische golf: de anticonceptiepil. Jensma legt uit: 'De vraag die bij mij opkwam was of je wel kritiek mag hebben op iets wat zo belangrijk is geweest voor de emancipatie van vrouwen? Daar zitten heel veel haken en ogen aan. Maar

door de samenwerking met Lola, en de geschiedenis van haar ziekte, is het ineens legitiem om iets te vinden van de pil. En misschien hoort het juist bij de emancipatie van deze tijd om kritisch naar de pil te kijken.'

Voor hun onderzoek besloten Jensma en Kurpershoek de route te volgen die de pil aflegt. Ze gingen langs bij de fabriek waar de pil wordt geproduceerd, bij de huisarts die de pil voorschrijft, bij de apotheek die de pil verstrekt, maar ook bij de onderzoeker die psychische bijwerkingen onderzoekt. Ondertussen lasen ze veel over het onderwerp, en keken ze documentaires. Voor Jensma rees ondertussen de vraag hoe ze aan al die feitenkennis een visuele identiteit kon hangen.

over de bijwerkingen van de pil werd (...) onvoldoende gerept'

brieven

Jensma: 'Door Lola's ziekte, zijn we dichter bij elkaar gekomen. Ik vroeg me af in hoeverre dat onze vriendschapsband heeft gedefinieerd. In die periode schreven we brieven naar elkaar. Ik bedacht dat de brieven een onderdeel zouden moeten worden van het project, als een soort leidraad. Het gaat om mij en Lola en over onze dialoog die we al tien jaar voeren, en op de achtergrond is daar het verhaal van de pil. Zo kon ik het onderwerp vanuit een persoonlijke oogpunt benaderen, maar dan op een symbolische manier. Samen hebben we de brieven geanalyseerd en zijn daarop verder gaan associëren. Soms is het een letterlijke vertaling, namelijk een foto met het litteken, soms meer abstract: een zonnebloem in zakje, waardoor het lijkt alsof er een laag tussen de werkelijkheid zit, net zoals er voor Lola soms een laag zat om haar gevoel.'

Achter andere foto's zit een basaler verhaal. 'In een brief had Lola bijvoorbeeld geschreven over Piet uit Katwijk waar ze de kamer mee deelde. Ze beschreef hoe ze naar haar eigen space verlangde. Ondertussen had Piet steeds liggen hoesten achter zijn gordijntje. Hij kon bovendien haar naam niet onthouden en noemde Lola steeds Ilonka. Daarom hebben we besloten om een portret te maken van 'Ilonka.'

breed publiek

Voor Jensma is het belangrijk dat de serie te zien is voor een breed publiek, niet alleen voor gelijkgestemden. 'Mijn werk nodigt uit om te onderzoeken wat er aan de hand is en geeft daar net genoeg handvatten voor. Ik wil voor-

komen dat mannen zeggen: met dit onderwerp heb ik niets, ik ga door. Het is belangrijk dat zij hier ook over nadenken. De verantwoordelijkheid van anticonceptie ligt veelal bij de vrouw, maar dit is juist een onderwerp wat heel veel mensen aangaat.' •

Fenna Jensma woont en werkt in Leiden. In 2018 studeerde ze af aan de fotovakschool in Rotterdam. De tentoonstelling *The Pill – a dialogue between you and me* is Jensma's eerste solo-expositie van autonoom werk. Deze serie werd eerder dit jaar genomineerd voor de prestigieuze SO '24 Award en geëxposeerd in Capital C in Amsterdam. Een recente tentoonstelling van werk gemaakt in opdracht van Dagblad Trouw, een krant waar Jensma veel voor fotografeert, hing in de Amsterdamse Singelkerk over onder de titel *Vrouwen van Trouw*.

The Pill – a dialogue between you and me is te zien tot 30 september. Op 21 augustus is de Tafel van Veel waar Fenna Jensma meer zal vertellen over haar werk. Kijk op de website fotogaleriedegang.nl voor deze en andere activiteiten.

column

onder de loep

Joep Stassen

Met een clubje van de kerk zijn we op bezoek geweest bij een moskee in Haarlem. Van te voren had ik mezelf op de borst geklopt met de gedachte dat ik uit mijn bubbel stap en uitreik naar stadgenoten ongeacht hoe die er uitzien en wat ze geloven. Ik had gehoopt dat ik gesterkt met een olijftakje van wereldvrede tussen mijn tanden zou terugkeren, maar helaas het was anders. Tijdens het bezoek betrapte ik mijzelf op intolerante en xenofobe gedachten die ik maar niet uit mijn hoofd kreeg. Ik was nog zo tevreden met mezelf op de fiets gesprongen. Deze zondag eens niet naar het sportveld of op bezoek bij familie. Ik ga naar de

andere kant van de stad, verklaarde ik ongevraagd aan mijn buurman die de op het punt stond de heg te snoeien. Het klonk als een uitnodiging om mee te gaan, denk ik, of erger, als een verwijt dat hij de heg snoeien belangrijker vond dan contact met stadgenoten die verder weg wonen. Met opgeheven hoofd en lichte tred fietste ik onze wijk uit om nog eens te benadrukken dat integratie en participatie geen grote opgaven zijn maar een kwestie van gewoon doen. Gaandeweg werden de huizen kleiner en stapelden ze zich op. De tuinen werden tuintjes en verdwenen tenslotte in stroken groen bezaaid met afval. Met een open mind stapte ik de moskee binnen waar we hartelijk werden ontvangen door twee enthousiaste jongemannen die vertelden over hun jeugdwerk waar meer dan honderdkinderen op af kwamen. Ze getuigden vol overgave en met sprankelende ogen van hun geloof. Was het mijn jaloezie die toen de kop

op stak bij het aanschouwen van zo'n groot en onvoorwaardelijk geloof waar ik bij lange na niet aan kon tippen? Was dat de kiem van mijn chagrijn? Hoe dan ook, toen de vrouwen van ons gezelschap bij nader inzien toch niet bij het gebed aanwezig mochten zijn en werden verzocht naar het balkon te gaan, voelde ik weerstand. En die werd groter bij het zien van zoveel Turkse vlaggen, een landkaart van Turkije en de begroeting van de twee imams die geen woord Nederlands spraken. Verward en beschaamd fietste ik terug naar huis. Was ik geïnfecteerd door de nieuwe rechtse wind die over Nederland en Europa waait? Was ik een benepen christenmannetje geworden en een islamofob? Bij thuiskomst bood het aanblik van de strak gesnoei-de heg van de burens geen enkele troost. •

poëzie is een daad...

door **Lieuwe Koopmans**

Deze week viel mijn oog op een citaat van Simon Vinkenoog in een boek over mystiek: 'De meeste gevangenen zitten niet achter tralies, maar gekneld in de waandenkeelden, angsten en vooroordelen van een oppervlakkig bestaan'. Dat wekte mijn nieuwsgierigheid. Ik ken Simon Vinkenoog slechts als één van de Vijftigers, een groep vernieuwende dichters uit de jaren vijftig van de vorige eeuw. Zijn gedichten kende ik eigenlijk niet.

De bibliotheek bood uitkomst. Naarmate hij ouder werd, worden zijn gedichten voor mij steeds toegankelijker. Zo ook dit gedicht. *Met de schepping werd gelijktijdig het woord geboren*. Het is ook wat de joden zeggen over hun religie; het is een religie van het woord, veel meer dan van het beeld. Het is een religie van het luisteren, veel minder dan van het zien.

En met het eerste woord, zo begrijp ik de dichter, werd ook het gedicht geboren: *een pen schaatste, een potlood kraste, adem werd hoorbaar, het gedicht bestond*. Prachtig vind ik dat, wanneer taal zulke beelden oproept. En dan vervolgens gaat het gedicht ook nog eens op hoge poten de wereld te lijf. Schitterend!

Genesis

Er werd een blaadje papier omgeslagen, in aanvang van de schepping

Een pen schaatste, een potlood kraste, adem werd hoorbaar, het gedicht bestond.

Op hoge poten gaat het vers de wereld te lijf – wetend van wanten.

Simon Vinkenoog (1928-2009)

uit: *Ja! Bloemlezing, met de laatste 19 gedichten*, uitgeverij Nijgh & van Ditmar, 2023, € 29,99

De poëzie is niet vrijblijvend. Poëzie wil de mens en de wereld veranderen. Het sluit nauw aan bij de tekst van Remco Campert, de naamgever van deze rubriek: 'Poëzie is een daad'. En zij heeft mijn wereldbeeld weer een klein beetje veranderd. •

verhaal | taal

Bart Stobbelaar

omdat jij er bent, ben ik; of: zonder jij, geen ik
(bij Johannes 15, 1-17)

De ranken verbonden aan de stam, is een bekende gelijkenis uit het evangelie naar Johannes. ‘Ik ben de ware wijnstok; mijn vader is de landman’ klinkt het. Even verderop, ‘Ik ben de ware wijnstok, jullie zijn de ranken’. Er volgt een oproep tot eenheid, ‘blijf één met mij’. Maar ook een dreiging, ‘als iemand niet één blijft met mij (de wijnstok) wordt hij buitengeworpen’.

Dat laatste trekt de aandacht en wordt als bedreigend ervaren. Tegelijkertijd eindigt de tekst vroom en een beetje zoetsappig met de liefde als centraal thema. Maar vooral ook is deze gelijkenis verrassend en actueel!

Misleidend is dat de ranken die geen vrucht dragen worden verwijderd, verbrand zelfs. Dat is natuurlijk geen afreke-

ning door een autoritaire heerser, maar constatering. Dat gebeurt. Het draagt geen vrucht en is dus waardeloos, heeft geen leven in zich. Wat wel leven in zich heeft is de vruchtdragende, maar die ervaart het tekort, de weerstand, die wordt telkens op de proef gesteld en bouwt volharding op, tegen de klippen op. Vandaar het snoeien, louteren, volharding opbouwen. Maar waaruit bestaat de vrucht aan de stam? Dat is uiteindelijk de vraag. Daarvoor moet je dan ook kijken naar hoe de verhouding is tussen de een en de ander. ‘Ik ben de wijnstok, jullie zijn de ranken’, zegt Jezus, die zijn vader de landman noemt. Een soort driehoeksverhouding tussen de Eeuwige, de wijnstok en de rank. Die drie vloeien als het ware in elkaar over. Zoals de één, zo ook de ander, immers verbonden als rank aan de ander, waarbij die ander de dragende is. Met andere woorden, omdat hij is, ben ik. De ander dus die mij aanziet maakt mij tot de aanwezigende. Een roep om er-te-zijn!

Waarom is dit verrassend en actueel? Omdat het de rollen omdraait, in politiek, in economie, in kwesties van het gebruik van geweld. Om wie alles draait is nooit het zelf, de ‘ik’ maar de ‘hij’/‘zij’. Die ander maakt dat ik ben. Dat is een weerbarstige gedachte, maar je bent nu eenmaal verbonden aan de stam om als rank vrucht te dragen. •

kerkdiensten

zondag 4 augustus

Kleine Vermaning Rineke Verheus-Nieuwstraten

zondag 11 augustus

Grote Vermaning Bart Stobbelaar

zondag 18 augustus

Kleine Vermaning Alex Noord

zondag 25 augustus

Grote Vermaning Alex Noord

zondag 1 september

Kleine Vermaning Daniel Serrano-Bernal

zondag 8 september

Grote Vermaning Daniel Serrano-Bernal

zondag 15 september

Kleine Vermaning Alle/Gabe Hoekema

zondag 22 september

Grote Vermaning Alex Noord & Sabine du Croo – met Remonstranten

zondag 29 september

Grote Vermaning Daniel Serrano-Bernal

zondag 6 oktober

Kleine Vermaning Alex Noord

zondag 13 oktober

Grote Vermaning Daniel Serrano-Bernal

zondag 20 oktober

Kleine Vermaning Joost v.d. Bogert

zondag 27 oktober

Grote Vermaning Alex Noord

adressen

Grote Vermaning
Frankestraat 24, 2011 HV Haarlem
Kleine Vermaning
Postlaan 16, 2101 VE Heemstede

De diensten zijn te volgen via zoom.
Log in meeting id: 933 7096 3269
passcode: 745563. Graag video
uitzetten als je de dienst volgt.

Zie ook doopsgezind haarlem.nl

aanvang 10.30 uur, tenzij anders
vermeld

Ons levenspad

Psalm 121, uitgesproken bij mijn
kinderdoop, is een prachtige psalm
die herinnert aan de zorgzame en
beschermende hand van god.
Het is een pelgrimslied dat gezongen
werd tijdens de reizen naar Jeruzalem,
waar mensen op weg waren naar
de tempel om god te aanbidden.

door Joyce Dietrich

Het is een pelgrimslied dat gezongen werd tijdens de reizen naar Jeruzalem, waar mensen op weg waren naar de tempel om god te aanbidden. In deze psalm ontdekken we waar onze hulp vandaan komt en hoe we ons vertrouwen volledig op god kunnen stellen, zelfs in tijden van moeilijkheden en onzekerheden. We kunnen op god vertrouwen als onze trouwe beschermer en wachter. Hij is altijd alert en zal ons nooit verlaten.

Mochten we op een moment de weg kwijtraken dan weten wij dat we, zoals in Psalm 121 beschreven, een reisgenoot hebben: god. Hij geeft ons niet de route, maar een kaart en een kompas. Wij weten dat wij op Hem kunnen vertrouwen.

De mooie tekst van Psalm 121 toen én mijn liefde voor de bergen nu; hoe treffend.

Op onze weg hebben wij ook een schuilplaats nodig. Op weg in de bergen een berghut. In zo’n berghut komen we mensen tegen die ook op weg zijn met hun eigen bijzondere verhalen: hoe zij hun bergtochten ervaren, maar ook verhalen uit het dagelijkse leven. Die uitwisseling van verhalen kan ons tot hulp zijn bij het bepalen van de door ons te bewandelen route, ons levenspad. Het is de Doopsgezinde geloofsgemeenschap die ik ben gaan zien als zo’n schuilplaats; een warme plek, waar voor iedereen plaats is en zijn of haar verhaal kwijt kan. Voor mij niet alleen om naar een kerkdienst te gaan, maar

ook om regelmatig met de Cantorij mee te zingen. Ook tijdens het zingen, vooral tijdens een kerkdienst, ervaar ik de liefde van god.

In de Johannes Passion, het lijden en sterven van Jezus is het is de Aria (nummer 9) waarvan de tekst mij zo aanspreekt:

Ik volg u eveneens
met vreugdevolle schreden
en verlaat u niet,
mijn leven, mijn licht.
Begunstig mijn pad
en houd niet op
zelf aan mij te trekken,
me voort te duwen, me
aan te sporen.

Samen met god en de gemeenteleden wil ik onze bergtocht - ons levenspad - bewandelen. •

DOOR **doorbreken** WERKING

door **Jet van Vrede**

Doopsgezind Haarlem heeft veel erfgoed, om trots op te zijn, om over te huiveren en alles daartussenin.

Trots op gebouwen om door te dwalen en je over te verwonderen; de Martelaarsspiegel om door te bladeren; en een geschiedenis van het in de achttiende eeuw moeizaam verenigen van verschillende doopsgezinde gemeentes van Haarlemmers, vluchtelingen en migranten. Keerzijde is dat een deel van de rijkdommen die doopsgezinden gebruikt hebben om de kerkelijke gemeente op te bouwen verkregen zijn door slavernij. Daar kunnen we niets aan veranderen, maar we kunnen wel iets doen aan hoe we omgaan met de doorwerking van slavernij, door ieder op zijn of haar eigen manier en met elkaar de doorwerking te doorbreken.

...mijn bril en bubbel zijn heel erg wit, dat kun je niet zomaar veranderen

ritueel van het water

Het onderwerp 'doorwerking doorbreken' is in Noord-Holland op de kaart gezet door Kofi Kanihene Ogún, een van de oprichters van de Ojise Network, verbonden aan Ketí Koti Zaanstreek. Ojise Network is opgericht om nazaten van de Trans Atlantische Slavenhandel te helpen met hun zoektocht naar hun culturele wortels. Naar de oeroude en rijke beschavingen in Afrika, waar we zo weinig over weten. In maart was Kofi spreker op een symposium over het onderwerp in Paviljoen Welgelegen in Haarlem en afgelopen voorjaar ver-

zorgde hij een cursus van drie avonden in de Doopsgezinde Vermaning van Zaandam.

De cursus begon met een *Ritueel van het Water* ingeleid door een drum. Dat voelt wat onwennig voor mensen die een doopsgezinde liturgie gewend zijn. In de inleiding die volgde werd onder meer uitgelegd dat er wel een weg is naar heling, maar geen uitgestippelde route en dat invoelen de belangrijkste voorwaarde is om ervaringen uit te kunnen wisselen. In de cursus werd kort aangestipt hoe de Afrikaanse beschavingen verscheurd werden door mensen-

handel. Ook dat na afschaffing van de slavenhandel het koloniale systeem werd uitgerold, een steeds meer totalitair en institutioneel systeem van onderdrukking. Enkele koloniale mogendheden hebben op ongekend wrede manier Afrikaanse beschavingen vernietigd. In de Nederlandse geschiedenisboeken is daar weinig over te vinden. Als je er meer over wilt weten kun je bij Engelstalige auteurs terecht.

De cursisten vormden een bont gezelschap. Iedereen kwam met andere ervaringen op het gebied van doorwerking, van langer of kort geleden en dat leverde veel vragen en gesprekstof op, waarbij de cursusleider waar nodig achtergrondinformatie gaf en/of misverstanden uit de weg hielp. Hij schreef na afloop: 'Het waren openhartige gesprekken, die soms schuurden en inzichtelijk ongemak opleverden. Zo leren we van elkaar.'

witte bubbel

Zelf ben ik tijdens de cursus er nogmaals door geraakt dat mijn bril en bubbel heel erg wit zijn. Dat kun je niet zomaar veranderen. Er is ook geen duidelijke route naar het doorbreken, omdat het doorwerken zo ongelofelijk complex is. Het probleem is niet beperkt tot de Trans Atlantische Slavenhandel en de Afrikaanse diaspora, de Afro-Nederlanders. Onze economie draait inmiddels op steeds andere categorieën arbeidsmigranten en uitbuiting, in de EU en de rest van de wereld. Mede-organisator Kok Klever vond dat de cursus, mede door

de zeer geslaagde ontmoetingen tussen de vijftig deelnemers, een goed begin van het doorbreken was en een vervolg moet krijgen.

Over dat Ritueel van het Water had ik na afloop van de cursus nog een gesprekje met docent Kofi Ogún. Hij vroeg naar wat water voor doopsgezinden betekent en schreef in mijn exemplaar van zijn boekje over het Ritueel 'Voor mij is het water een helende en inspirerende kracht. Een deel van mijn kracht deel en belijd ik graag met jou'.

Ook de Ketí Koti viering in Haarlem begon met drums en een plengoffer, een ritueel met water.

Voorganger was Afro-theoloog Kenneth Vers Babel. Van tevoren gaf hij een uitgebreide toelichting, op het ritueel om de tot slaaf gemaakte voorouders plechtig te herdenken en te eren. Hij benadrukte het verschil met het vereren van god, die voor ons allemaal dezelfde is. Tijdens het ritueel sprak hij uit dat de belangrijkste opdracht van het plengoffer is jezelf te leren kennen, omdat je alleen dan de gemeenschap kunt dienen.

Tenslotte nog over ons doopsgezinde erfgoed en onze witte bubbel: tijdens *Mondig op Zondag* verzorgde Henk Stenvers, voorzitter van Mennonite World Conference een workshop over internationaal vieren. Hij vertelde over de ervaringen die hij opdoet bij de vele bezoeken die hij uit hoofde van zijn functie aflegt. Hij komt bij heel verafgelegen doopsgezinde gemeentes, in Afrika en Azië o.a. van eerste generatie doopsgezinden, die uit volle overtuiging hun geloof belijden. Een van de fouten die hij in het begin gemaakt heeft, is cadeaus overhandigen als een mooi portret van Menno Simons. Dat zegt de doopsgezinden daar niets! Ze belijden de kern van het doopsgezinde geloof, een vredeskerk met soms met een plaatselijke toevoeging zoals een danseres. ●

De poster bij dit artikel is gemaakt door Colette Sonsma. Zij maakte hem tijdens het scholenproject van Ketí Koti Haarlem met Lyceum Sancta Maria. Tijdens de Geschiedenislessen in 4 Havo van Jop van der Kuil en Wouter Padmos werd verhaald over het koloniaal verleden en de slavernij. Om er voor te zorgen dat het niet alleen droge kost was kregen de leerlingen opdracht

om een tentoonstelling te maken voor in het toekomstige slavernijmuseum in Amsterdam, gebruikmakend van acht verschillende bronnen. Stichting Ketí Koti Haarlem nodigde hen uit een poster te maken. Met hulp van fonds Pieter van Vrede/van Zanten zijn alle 43 posters van 25 juni tot en met 2 juli getoond in de foyer van de Schuur in Haarlem.

Nieuw bloed

door **Willemien Ruygrok**

Er is een nieuwe groep opgericht: de 30/60-groep. De samenstelling van deze groep is divers: mensen die al lid zijn van de doopsgezinde gemeente, mensen van buitenaf, mensen die vroeger bij het jongerenwerk van Sneel actief waren. Iedereen die in deze leeftijds-categorie of er een beetje buiten valt is welkom!

Pastoraal werker van Doopsgezind Haarlem, Lineke van Welt, gaat het komend seizoen ook de sprong naar 'landelijk' wagen door mensen uit te nodigen voor bijvoorbeeld een activiteit voorafgaand aan het traditionele startweekend in september. Samen met Nynke Idema en Johannes Homan vormt zij de werkgroep van de 30/60-groep.

De groep tussen de dertig en zestig komt bijna niet in de huidige kerkdiensten of bij andere doopsgezinde activiteiten. Ze worden gemist, sterker: ze zijn broodnodig om de kerkelijke activiteiten te blijven vormgeven en de gemeente levendig te houden.

Tegenwoordig binden mensen zich niet meer zo erg aan een bestuur, of gaan niet zo makkelijk een commitment aan voor langere tijd, maar kort iets mee organiseren: ja, daar krijg je mensen warm voor. Een inspirerende lezing, een middag met elkaar filosoferen, een meditatie ligconcert, samen eten, dansen in een *silent disco*,

...ze zijn broodnodig om de gemeente levendig te houden

vrienden maken of tenminste fijne gesprekken hebben. Zoals Hans Nagelkerke zegt: samen dingen doen is belangrijk. Ik voeg daaraan toe: naar elkaar luisteren, van elkaar leren, met elkaar kennis maken, ideeën opdoen en uitwerken.

Hans Nagelkerke (67) en zijn vrouw Claire (66) nemen deel aan activiteiten van de 30/60-groep: bijvoorbeeld weekend in Dopersduin, culturele middag in de tuin bij Harry Swaak, met een aantal mensen de kunstlijn lopen. Oorspronkelijk is Hans gereformeerd en kerkt nu in de Bavo. Het vrije, minder dogmatische van de doopsgezinden spreekt hem aan. Hij is een aantal keer in de doopsgezinde dienst geweest; tijdens de citytrail waarin de jeugd Sint Maarten speelde; bij de

kerstavond met het samen vieren van het licht met kaarsen. Ook was Hans onder de indruk toen hij met Claire mee mocht doen in de indringende fotoshoot van Herman Heijn: met twintig mensen op het grensvlak van zee en strand allen alleen met een foto van een varkens-oog, die door Tineke Schuurmans werden geëxposeerd in De Gang, voor hun blote lichamen. Het zette aan tot nadenken over omgang met dieren, en over onderscheid van de omgang tussen mensen. Wat zijn de verschillen en de overeenkomsten? Deze foto's werden getoond in De Gang, dat dat kan bij de doopsgezinden kan, spreekt erg aan!

Na een werkzaam leven als manager in de duurzame energie zet Hans zich ook in voor de Haarlemse kano-vereniging. Komende juli is er een expeditie in Zuid-Zweden, tijdens de

Beatrijs

Hans

bloemencorso een internationaal kanowekend met meer dan honderd boten. Hans stuurt dan zo'n project, met vele vrijwilligers aan. Hij en Claire zijn via via bij de 30/60-groep terecht gekomen en de open houding van de mensen, het vrije je mening geven, het samen zoeken naar spiritualiteit, dat zijn de zaken die hem aanspreken.

Hans hoopt dat er ook nog andere goede dingen gaan ontstaan. Hij is van het 'doen', zo leer je elkaar kennen. Zelf zit hij inmiddels op een cursus kleren naaien, daar ontstaan ook door het samen doen diverse vriendschappen. Al zes jaar gaat Hans een paar keer per jaar voor in een kerkdienst in de Janskliniek. Dat doet hij met veel plezier. Het helpt dat hij de tweejarige cursus Theologisch Vorming voor Gemeentelieden heeft gevolgd.

Beatrijs Verploeg (58) is organisatie-adviseur, niet van doopsgezinde, maar wel van christelijke huize. Naar de kerk komt ze zo af en toe, met name als begeleider van haar moeder die sinds kort weer in Haarlem woont. Haar man is al wat langer actief bij de doopsgezinden en ook met hem gaat ze regelmatig mee.

Met de 30/60-groep is ze nu een paar keer mee geweest, bijvoorbeeld naar een weekend in Schoorl en onlangs nog met een bezoek aan een Haarlemse moskee. Ook een bijeenkomst in de tuin bij Harry Swaak, bij de Bloemendaalse watertoren, viel erg in de smaak. De gesprekken, de gezelligheid, het samen nadenken over belangrijke onderwerpen vindt Beatrijs fijn.

Het idee van zo'n 30/60-groep is volgens Beatrijs echt super. Ze zou het wel goed vinden als er wat meer jongere mensen betrokken bij raken,

maar de groep maakt nu al dat je mooi contact met elkaar kunt maken en dat je je ook meer verbonden kunt voelen met mensen en zaken die er toe doen. Zoals de Rotary af en toe iets 'goeds' doet voor bepaalde groepen, zo zou deze groep ook kunnen werken, bijvoorbeeld voor vluchtelingen. Beatrijs voelt geen behoefte om lid te worden van de doopsgezinden of zich te laten dopen. Ze is in de loop der jaren wat minder godsvruchtig geworden, maar een plek waar je het over zingeving kunt hebben, dat waardeert ze zeer. •

Heb jij ideeën wat er nog meer opgezet zou kunnen worden? Neem vooral contact op met Lineke van Welt: 06 55 12 50 35 pastoraat@doopsgezindhaarlem.nl Een idee aandragen hoeft zeker niet te betekenen dat je het ook zelf moet uitvoeren. Samen staan we sterker!

Sneelm@il

door **Daniel Serrano-Bernal**

Wat is vrede en hoe kunnen we een glimp van vrede opvangen?

Binnen Doopsgezind Haarlem zijn we altijd bezig om iets te doen voor een beter leven, iets om de pijn te verzachten, iets waar geen geweld aan te pas komt: iets met vrede. Soms kunnen we vrede ervaren in iets kleins, in een reis, in een boek, samen met iemand.

Elke Hemelvaart gaan we met de jeugd naar Giethoorn om samen te zijn en plezier te hebben. Hoe ervaren zij vrede tijdens die vier dagen?

Wat is vrede?

• Jurriaan, jeugdwerkbegeleider

Vrede is een maatschappij en wereld zonder groot conflict, zonder afgunst, waar iedereen tevreden is met de situatie.

• **Milou, Sneeler** Vrede is voor mij dat iedereen zichzelf kan zijn en dat iedereen daar oké mee is. Ook is vrede voor mij dat als mensen ergens het niet mee eens zijn dat het uitgepraat kan worden.

• **Jonathan, Sneeler** Vrede betekent voor mij dat ik zonder na te denken over mijn eigen veiligheid dingen kan ondernemen. Dat ervaar ik gelukkig in grote mate. Ik kan naar buiten wanneer ik dat wil, ik kan zeggen wat ik wil en ik kan houden van wie ik wil. Ik kan mijzelf zijn. Dat is voor mijn vrede, jezelf kunnen zijn, wanneer of waar dan ook.

• **Ella, Sneeler** Ik vind dat vrede veel betekenissen kan hebben, je denkt snel aan de vrede na een oorlog, maar het kan van alles zijn. Ik zie vrede als een soort moment waarin je geen stress hebt, geen grote verplichtingen

maar waarin je gewoon puur jezelf kan zijn en plezier kan hebben en je tijd kan vullen hoe je dat ook wilt. Ook vind ik dat vrede alleen kan zijn maar ook met mensen waarvan je houdt. Een momentje alleen na een drukke week zie ik soms ook wel als een vredig moment.

Hoe heb je vrede ervaren tijdens het Giethoorn kamp?

• **Ella** Ik heb tijdens Giethoorn de soort vrede ervaren waarin ik me compleet geliefd voelde en waarin ik heel veel plezier heb gehad met iedereen. Ik dacht niet aan al het andere in mijn leven, maar ik had gewoon plezier met allemaal geweldige mensen.

• **Milou** Iedereen ging goed met elkaar er werd niemand buiten gesloten. Het veilige gevoel en gezellige sfeer op Giethoorn is altijd goed.

• **Jurriaan** We zijn hier allemaal voor de pret en om mooie momenten te delen. Iedereen geeft elkaar de ruimte om te doen wat ze willen terwijl elkaars grenzen worden gerespecteerd. Ik ben trots op het Sneelkader, zij hebben gezorgd voor het milieu waarin dit heeft kunnen ontstaan.

• **Jonathan** Het hele weekend voelde als gecontroleerde chaos, en dat kan

niet als er geen vertrouwensband is tussen leiding en deelnemers en deelnemers onder elkaar. En door dit onderlinge vertrouwen hoefde ik me geen zorgen te maken over mijzelf. Ik kon er op vertrouwen dat als er iets mis zou gaan met mij dat dat zou worden opgevangen door iemand anders. Dit voelde als vrede op het eiland.

Welke ervaringen van het Giethoorn kamp zou je graag in je dagelijks leven aanwezig willen hebben?

• **Jurriaan** De leiding gaf de deelnemers de ruimte om te verkennen, te doen wat ze wilden en zichzelf te zijn. De deelnemers namen die ruimte zonder over grenzen te gaan. Ze respecteerden elkaar en de regels. Zelf vind ik het eerstgenoemde het belangrijkste. Als een samenleving zo kan 'samensmelten', in tevredenheid naast elkaar kan leven zonder elkaar in de weg te zitten en zo samen veel kan bereiken is daar in mijn ogen misschien ooit een utopia mogelijk.

• **Milou** Het veilige gevoel van Giethoorn en Sneel zou ik in het dagelijks leven willen. Dat iedereen zichzelf kan zijn en niemand buitengesloten wordt.

• **Ella** Alles was supergezellig. Het enige waar ik over twijfel is de dropping aangezien die best heftig was maar tegelijkertijd was ook dat een echte ervaring. Ik vond de speurtocht in het dorpje heel leuk omdat je veel vrijheid had met wat je ging doen.

Ik zou elke dag wel in een bootje kunnen punteren door Giethoorn met wat vrienden.

• **Jonathan** Ik vond de vrijheid van het kamp erg fijn. Het gaan punteren wanneer je wilt, je even terugtrekken wanneer je wilt en de constante aanwezigheid van vrienden. Deze combinatie maakte dat je je altijd vrij voelt. Dit zou ik graag in het dagelijks leven willen zien.

Wat zou je tegen de samenleving willen zeggen om vrede op te bouwen?

• **Jonathan** Ik zou graag willen benadrukken hoe belangrijk het

tolerantieparadox is. Dit houdt in dat je iedereen moet tolereren, behalve de intolerantie. Ik geloof dat we alleen zo vrede voor iedereen kunnen bewaren. Hoe kan je namelijk in vrede leven als je niet word getolereerd. Helaas wordt Nederland steeds minder tolerant. Om dat te bewijzen hoef ik alleen maar naar de afgelopen Tweede Kamerverkiezingen te kijken. Dus alsjeblieft: blijf tolerant en bestrijd de intolerantie!

• **Jurriaan** Geef elkaar de ruimte! Als je vooruit wilt met elkaar is dat nodig. Dit betekent niet dat voor iedereen alle ruimte is om alles te doen.

• **Milou** Of je nou gelovig bent of niet,

als iemand anders is dan volgens jouw geloof of levensidee, ga dan niet gemeen doen tegen die mensen en laat ze in hun waarde, want iedereen is anders. Ik ben bijvoorbeeld ik en niet jij en jij bent niet mij.

• **Ella** Andere mensen tolereren en minder hard zijn voor jezelf, zijn denk ik mijn grootste adviezen meer vrede te kunnen creëren. En andere mensen minder reden geven om te stressen door minder aandacht te geven aan wat mensen niet goed doen en misschien meer aan wat ze wel goed doen. ●

Elke vrijdag is Sneel open van 15.00 t/m 22.00 uur. We hebben heerlijk eten en een spannend en uniek programma. Je bent van harte welkom om te komen eten om 17.30 uur. Als je alleen mee wil doen aan het programma, kom dan om 19.15 uur.

uit | thuis tips

oude vrouwen

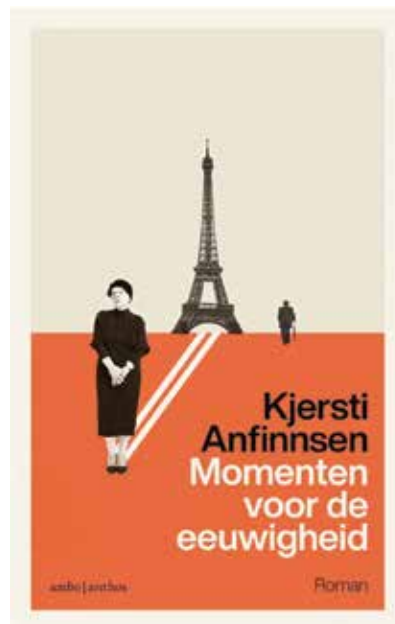
Iedereen doet zijn best om anti-rimpel crème te gebruiken en ik geniet van het getekend door het leven zijn van mensen, of van bomen, van landschap. Dit voorjaar was ik jarig en ik kreeg veel (heerlijke!) boeken. Een aantal bleek te gaan over oudere vrouwen. Van het leven genoten, maar nu op weg naar het einde, zonder spijt. Mijn vriendinnen zijn over het algemeen ook 'van een zekere leeftijd' en geef je niet vaak iets aan een ander wat jezelf aanspreekt...

Agaath heeft haar zoon David na zijn geboorte direct afgestaan en daar heeft ze eeuwig spijt van. Ze zoekt hem. *Agaath gaat viraal* gaat echter meer over de vriend die Agaath krijgt. Karim is een negentienjarige knul die op de kunstacademie zit. Met zijn vrienden vindt hij bij Agaath een plek

om zichzelf te zijn. En Agaath vindt zichzelf door de omgang met die jongeren. Ze gedraagt zich volledig onaanangepast, net als die jongelui, en zo verrijken ze elkaars leven.

In *Momenten voor de eeuwigheid* woont Brigitte, een negentigjarige Noorse vrouw, in een appartement in Parijs. Iedereen om haar heen is al dood en zij wil nog leven. Liefst ook weer met een man. Ze gaat online en ontmoet Javier, ook niet meer de jongste. Ze overweegt om samen te gaan wonen. Tot op een keer ze blijft slapen en Javier midden in de nacht met zijn koude voeten haar warmte zoekt: dat nooit meer denkt ze en vertrekt.

Agaath gaat viraal, Margôt Ros & Jeroen Kleijne, 2023, Nijgh & van Ditmar, € 22,99
Momenten voor de eeuwigheid, Kjersti Anfinnsen, 2023, Ambo|Anthos, € 22,90
Willemien Ruygrok

over vrede

Nederlandse auteurs schrijven over de oorlog in Israël en Gaza. De bundel is een hartenkreet, een schreeuw om begrip voor de complexe werkelijkheid waar Israëli en Palestijnen voor staan. De opbrengst gaat naar Hagar: Jewish-Arab Education for Equality. Je kunt de bijdragen van de achttien schrijvers in iedere volgorde lezen. Robert Vuijsje begint met vier verhalen over hoe levend de herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog zijn, vanaf zijn jeugd in 1980, via 2010 toen hij begon met lezingen geven op middelbare scholen tot nu. Het is niet meer vanzelfsprekend dat scholieren weten wat er toen gebeurd is. Andere schrijvers duiken meer de diepte van het conflict in, leggen meer uit over hoeveel of hoe weinig ervan in de pers komt en hoe blind en onverschillig de partijen zijn. De titel van de bijdrage van Jessica Durlacher is *Pistool*, het pistool dat (op de Oosterduinweg in Haarlem) onder het bureau van haar getraumatiseerde vader geplakt bleek te zijn. Ze doet haar best om niet tribaal te denken, maar wordt ongewild tribaal gemaakt. Marja Vuijsje, achternicht van Robert eindigt met de conclusie dat het conflict alleen goed kan komen als de partijen elkaars perceptie van de geschiedenis kennen en erkennen. We moeten al onze moed verzamelen en over vrede blijven (s)preken.

Wie over vrede spreekt, heeft moed, Leonard Ornstein, 2023, Prometheus, € 9,-
Jet van Vrede

colofon

Doopsgezind Haarlem verschijnt 4 x per jaar namens de Doopsgezinde gemeente Haarlem

redactie Anke van der Meer, Jet van Vrede & Lineke van Welt

druk Drukkerij Torendruk, Nijkerk

oplage 800

foto's Anke van der Meer, tenzij anders vermeld

ontwerp & opmaak Susan de Loor, Kantoordeoor Haarlem

Het volgende nummer verschijnt op 2 nov. Kopij uiterlijk 1 okt. zenden aan redactie@doopsgezindhaarlem.nl of aan Doopsgezind Haarlem, Frankestraat 24, 2011 HV Haarlem.

Een vrijwillige bijdrage voor het magazine is welkom op rekeningnummer NL82 ABNA 05 61 23 48 76 t.n.v. de Verenigde Doopsgezinde Gemeente te Haarlem, o.v.v. *magazine*.

facebook Doopsgezind Haarlem
doopsgezindhaarlem.nl

© Doopsgezind Haarlem 2024